

הקדמת הלכות גדולות

ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו וציונו על דברי תורה, הערב נא ה' אלהינו את דברי תורתך בפנינו ובפיפיות עמך בית ישראל בצאצאינו ובצאצאי עמך בית ישראל ונהיה כולנו לומדי תורתך ברוך אתה ה' נותן התורה. ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו ברוך אתה ה' נותן התורה.

(מהלס כו, ד) אחת שאילתי מאת ה' אותה אבקש שבתתי בבית ה' כל ימי חיי לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו. (שם נא, יג) לב פהור ברא לי אלהים ורוח נכון חדש בקרבי. (שם נה, ד) דרכיך ה' הודיעני אורחותיך למדני. (שם קט, ג) ברוך אתה ה' למדני חוקיך. (שם סמ) טוב אתה ומטיב למדני חוקיך. (שם לט, ד) חם לבי בקרבי בהגיגי תבער אש דברתי בלשוני. (שם קט, נג) לעולם לא אשכח פקודיך כי בם חייתני.

(משלי מ, כג) ה' קנני ראשית דרכו קדם מפעליו מאז. אמרה תורה עד שלא נברא העולם נבראתי, אמר רב הונא בשם רבי שמעון בן לקיש (נ"ר פ"ט ג) שני אלפים שנה קדמה תורה לבריאתו של עולם שנאמר (משלי מ, ל) ואהיה אצלו אמן ואהיה שעשעים יום יום. אמן אומן (נ"ר פ"ט ג) אמרה תורה אני הייתי כלי אומנותו של הקדוש ברוך הוא בי נסתכל וברא העולם שנאמר ה' קנני ראשית דרכו. יום יום, יומו של הקדוש ברוך הוא אלף שנים שנאמר (מהלס נ, ד) כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול. וכתוב אחד אומר (שם קה, ט) זכר בריתו לעולם דבר צוה לאלף דור מלמד (מדגש מהלס קה, שנת פט ג) שנבראת תורה תשע מאות ושבעים וארבעה דורות עד שלא נברא העולם ועשרים וששה דורות משנברא העולם מן אדם ועד משה רבינו, וכשאתה מחשב תשע מאות ושבעים וארבעה דורות לשני אלפים שנה, נמצא כל דור ודור שתי שנים ותשעה עשר יום ואחת עשרה שעות ושני שלישים וארבע עשרה חלקים וזה הוא דור. אמר לה החסד אף על פי שקדמת אותי צריכה את אותי שבשבילי נברא העולם שנאמר (מהלס פט, ג) כי אמרתי עולם חסד יבנה תכין אמונתך בהם, למה הדבר דומה לאשה נאה ומשובחת אלא שצריכה לגדלת שתקשט אותה, כך אמר החסד לתורה. (משלי לא, כו) פיה פתחה בחכמה ותורת חסד על לשונה (סוכה מט ג) וכי יש תורה של חסד ויש תורה שאינה של חסד, אמר רבי אלעזר תורה לשמה זו היא תורה של חסד שלא לשמה זו היא תורה שאינה של חסד. דבר אחר תורה שלא ללמדה זו היא תורה שאינה של חסד תורה ללמדה זו תורה של חסד.

(מכות כג ז) דרש רבי שמלאי שש מאות ושלש עשרה מצות נצטוו ישראל¹, אמר רב המנונא מאי קראה, (דנריס לג, ד) תורה צוה לנו משה תורה בגימטריא הכי הוי, שש מאות ואחת עשרה הואי, אנכי ולא יהיה לך מפי הגבורה שמעום. שלש מאות וששים וחמש מצות לא תעשה ומאתים וארבעים ושמונה מצות עשה, כל המקיימם זוכה לעולם הבא וכל העובר עליהם נידון בששה עונשין², סקילה, שריפה, הרג, וחנק, מיתה וברת, ומלקות.

אלו הן הנסקלין

א (למנין הרמב"ם: של) הבא על האם ב (שלם) ועל אשת אב ג (שמג) ועל הכלה ד (שנ) והבא על הזכר ה (שמח) ועל הבהמה ו (שמט) והאשה הנרבעת לבהמה ז (ס) והמגדף ח (ה ו) והעובד ע"ז ט (ז) והנותן מזרעו למו"ל י (מ) ובעל אוב יא (ס) וידעוני יב (שד) והמחלל את השבת יג (שיח) והמקלל אביו ואמו יד (שמח) והבא על נערה מאורשה טו (סז) והמסית טז (סז) והמדיח³. יז (דז) ומכשף יח (קצה) ובן סורר ומורה⁴ אלו שמונה עשר בסקילה.

אלו הן הנשרפין

יט (שלז) הבא על אשה ובתה ויש בכלל אשה ובתה כ (שלז) הבא על בתו כא (שלז) ועל בת בתו כב (שלד) ועל בת בנו כג (שלח) ועל בת אשתו ועל בת בנה כד (שלט) ועל בת בתה כה (—) ועל חמותו⁵ כו (—) ואם חמותו⁶ כז (—) ואם חמיו⁷ כח (—) ובת כהן כי תזנה⁸ אלו תשעה⁹ בשריפה.

אלו הן הנהרגין

כט (רפט) רוצח¹⁰ ל (ה ו) ואנשי עיר הנדחת¹¹, שתים.

אלו הן הנחנקין

לא (שיט) מכה אביו ואמו לב (רמג) וגונב נפש מישראל¹² לג (—) וזקן ממרא על פי בית דין

הגהות הרא"ש מרוב

פירוש הרע"ז הילדסהיימר

1. הרמב"ם בשורש ראשון השיג על הבה"ג שמנה מ"ע מדרבנן, מלישנא דר' שמלאי, והרמב"ן השיבו מגירסת הבה"ג, וכפי שהיא בגירסא שלפנינו. אלא שגם לפנינו איתא לבסוף "הרי כאן תרי"ג מצוות שקיבלו ישראל בסיני", וע' בדברי הראש"ט אות לו. (רנצ"ה לאוין הע' 324).

2. בסדר פירוטם הקדים כרת למיתה ביד"ש, ואחי שפיר דנמנו כולם לפי חומרתם, דהא כרת חמור ממיתה ביד"ש כדמוכח בחולין לא, ב ושבת כה, ב וכ"כ כל הפוסקים (ודברי ר"מ פ"ד ה"ב מבימ"ק תמוהים וכבר השיגו עליו האחרונים), וכן לאוין חמורים מעשה כמבואר ביבמות ז, א ומטעם זה פ"י הגר"פ

א. ע"ל ל"ת כו. ב. ע"ל ל"ת רי"ג ונדצרינו אות לב. ג. ע"ל ל"ת טז. ד. ע"ל דצרינו אות לה. ה. ע"ל ל"ת נו. ו. ע"ל ל"ת קכו. ז. כולן כולל אשה וצמח. ח. ע"ל דצרינו אות לה. ט. ים כאן עשרה, ואולי לא יחסז צת כהן שנגללה כולל א"א ולא תוסף צלחין (נדפוס ורשא נדפס כאן נסח רציו עשרה נשריפה והוא עפ"י"מ שכתב רציו לקמן הערה כד*, ע"ש — העורך). ט. ע"ל ל"ת כח, ונדצרינו לקמן אות לב. י. האזהרה הוא אזהרת ע"ז. יא. מנאה ל"ת ל.

פרלא (ח"א עמ' 11) שהוקדמו הלאוין, וא"כ הו"ל להקדים גם הכא כרת למיתה וכפי שהוא בנוסחת הילדסהיימר. (רע"ה, רנצ"ה). 3. בכל נוסחי הבה"ג שבידינו ואף בנוסח שלפנינו בהלכות הספד כתוב תשעה, ובנוסחת הילדסהיימר מושמט בתו, וע"ע באחרונים שישבו הגירסא. (רנצ"ה ע' 10).

לד (כז) ונביא השקר^י לה (כו) והמתנבא בשם ע"ז לו (שמח) והבא על אשת איש^י לז (—) והיא עמו^י לח (—) וזוממי בת כהן^י לס (שמח) ובוועלה אלו תשע^י בחנק.

אלו שבכרת

מ (שלב) הבא על אחותו מא (שמח) ועל אחות אביו מב (שמח) ועל אחות אמו. מג (שמח) ועל אחות אשתו [מד (שמח) ועל אשת אחיו]. מה (שמח) ועל אשת אחי אביו מו (שמח) ועל הנדה מז (קפה) והאוכל חלב מז (קפה) ודם מט (קצו) והאוכל חמץ בפסח נ (קצו) והאוכל נא (שכט) והעושה מלאכה ביום הכפורים^י נב (קלא) והאוכל נותר נג (קלב) ופיגול נד (קכט) וטמא שאכל קודש נה (עז) והבא למקדש טמא נו (צ) והשוחרט נז (פט) והמעלה עולה בחוץ נח (ג) והמפטם את השמן טז (קפ) והסך שמן המשחה ט (פה) והמפטם את הקמורת טא (—) ושלא עשה פסח^י טב (—) ושלא מל^י אלו עשרים (ושתיים*) [ושלש] בכרת.

אלו שבמיתה [בידי שמים]

טג (קנג) האוכל את הטבל^י טד (קלו) כהן טמא שאכל תרומה טהורה^י טה (קלג) וזר שאכל תרומה טו (עד) וזר ששימש במקדש טז (עה) וטמא ששימש טח (קסד) ומחוסר [בגדים] ששימש^י טט (—) ומחוסר כפורים^י ע (עו) ומבול יום ששימש^י עא (—) ולא רחוק ידיים ורגלים^י עב (עג) ושתוי יין עג (קסג) ופרועי ראש ששימשו במקדש^י אלו אחת עשרה במיתה^י. הרי אלו שבעים ואחת^י מצות שבמיתות ששה ענשין.

אלו לאוין שבמלקות ארבעים^י

א (קפג) לא יאכלו בני^י את גיד הנשה. ב (קכז) פסח כל ערל לא יאכל בו. ג (קכח) כל בן נכר לא יאכל בו. ד (קכו) תושב ושכיר לא יאכל בו. ה (קכח) אל תאכלו ממנו נא ובשל מבושל במים. ו (קסו) לא תשחט על חמץ דם זבחי. ז (קטז) לא ילין חלב חגי עד בקר^י. ח (קיו) לא ילין לבקר זבח חג הפסח^י. ט (קיו) לא ילין מן הבשר אשר תזבח בערב.

פירוש הרע"ז הילדסהיימר

4. בסוף הל' הספד מנה הבה"ג שמונה והשמיט שם "והיא עמו". ונראה טעמו משום דפשיטא הוא דהא השווה הכתוב אשה לאיש לכל עונשים שבתורה. ולפי"ז יש לבאר גם נוסחת הילדסהיימר כאן שכתב בחנק שבעה, דזוממי בת כהן ובוועלה כחדא חשב להו (רעז"ה). והרמב"ם בהל' סנהדרין פט"ו הי"ג וכן רס"ג מנו רק ששה בחנק והשמיטו גם בוועל בת כהן, וטעמם, כיון דהוא בכלל אשת איש, דרך בת כהן עצמה נשתנה דינה בשריפה — אחרונים. (רנצ"ה הע' 15).

5. הרמב"ם בהל' סנהדרין פ"ט ה"ב מונה י"ח, ויש ליישב השמטות רבינו אחת לאחת (יעוין ברעז"ה).

6. בין הנמנים גם לאוין שאין בהם מלקות, כגון לא תשנא את אחיך בלבבך, לאו דריבית ועוד ועוד, וע"כ כוונתו דבלאוין אלו בכללן לוקין משא"כ בחייבי מיתות ב"ד וגם בחייבי כריתות, ואולי פוסק כר' יצחק רפ"ג דמכות ומשווה בזה מיתה ביד"ש לכרת. (רעז"ה).

פסח ומילה שהן עשין. כה. במכילתא ללמד על החלמים

הנהגות הרא"ש פרויב

יב. ולקמן שסישנ פרשת נציא השקר, כוונתו למנות הנצור בזה שלא ישמעו לו ואלו ייראו ממנו, ודין מיתתו צ"ד הגדול. יג. צסה"מ שורש ו' הקשה ע"ז וע"ל דדנרינו אות לה. יד. ע"ל אות לו. טו. עיין שם לקמן. טז. נמנה בל"פ. כא וע"ל דדנרינו אות לב. יז. שנים אלו לא יצאו צמנין כי המה עשין. יז*. כך נדפס בדפוס וינציה וצלא אשת אחיו, אולם לקמן בהלכות הספד כתוב צצה"ג כ"ג צכרת וכן הוא צמנה צכריות וצמנצ"ס. יח. ע"ל ל"מ צב, וצדנרינו אות לג. יט. ע"ל ל"מ צ. כ. הרמנצ"ס מנה קרוע צגדים וע"ל אות יד. כא. ולהרמנצ"ס הוא צכלל טמא ששימש. כב. ע"ל ל"מ עת. כג. והרמנצ"ס מנה צעשין כ"ד כי אין בזה לאו. כד. והגאון חישנ ע"א לצד פסח ומילה. כד*. צכללן אחת מוצא צנעים ושנים, ונראה שצ"ל לעיל צנשרפין עשרה צשריפה והיו צכלל צנעים ושלש, וינוכה שנפסקין צלינה ע"ג הרלפה. כו. פסחיס ע. וצח חג זה חגיגה.

י (קכג) לא תוציא מן הבית מן הבשר חוצה. יא (קכא) ועצם לא תשברו בו. יב (קכז) לא תותירו ממנו עד בקר. יג (רדא) שבעת ימים שאר לא ימצא בבתיכם. יד (רז) לא יראה לך חמץ טו (—) ולא יראה לך שאר^{טו}. טז (שכ) ולא תעשה מלאכה דלאו מאבות מלאכות בשבת^{טז}. יז (שכג) ומלאכת עבודה בראשון יח (שכד) ובשביעי של פסח. יט (שכה) ושל עצרת. כ (שכו) וביום הזכרון. כא (שכט) וביום^כ. כב (שכז) ובראשון כג (שכח) ושמיני של חג הסוכות. כד (קנו) לא יראו פני ריקם. כה (מו) לא תוסיף לראותם עוד עד עולם^ל. כו (א) לא יהיה לך^ל. כז (סב) לא תשא. כח (רפט) לא תרצה^ל. כט (שמז) לא תנאף^ל. ל (רמג) לא תגנוב^ל. לא (רפה) לא תענה. לב (רסה) לא תחמוד. לג (רסו) ולא תתאוה. לד (עט) לא תבנה אתהן גזית^ל. לה (פ) לא תעלה במעלות. לו (רסא) לא ימשל למכרה^ל. לז (רסב) שארה כסותה ועונתה לא יגרע. לח (רנב) וגר לא תונה לס (רנג) ולא תלחצנו. מ (רנו) כל אלמנה ויתום לא תענון. מא (רלד) לא תהיה לו כנושה. מב (רלז) לא תשימון עליו נשך. מג (רלה) את כספך לא תתן לו בנשך מד (—) ובמרבית לא תתן אכלך^ל. מה (שטו) אלהים לא תקלל^ל מו (שטז) ונשיא בעמך לא תאור. מז (קנד) מלאכתך ודמעך לא תאחר. מח (קפא) מרפה לא תאכלו^ל. מט (רפא) לא תשא שמע שוא. נ (רפז) אל תשת ירך עם רשע. נא (רפב) לא תהיה אחרי רבים לרעות^ל. נב (רפג) לא תענה על ריב לנשות. נג (רעז) ודל לא תהדר בריבו^ל. נד (רעח) לא תטה משפט אביונך בריבו. נה (רצ) ונקי וצדיק אל תהרוג. נו (יד) ושם אלהים אחרים לא תזכירו נז (טו) ולא ישמע על פיך^ל. נח (רפז) לא תבשל גדי בחלב אמו. נט (—) לא תעשה כמעשיהם^ל ס (ז) ובחוקותיהם לא תלכו. סא (נב) לא תתחתן בם בתך לא תתן לבנו ובתו לא תקח לבנך. סב (מח) לא תכרות להם ולא להיהם ברית סג (י) ולא תחנם. סד (נא) לא ישבו בארצך. סה (רפ) לא יסורו ממנו^ל. טו (רפ) ולא יזח החשן. טז (שכב) לא תבערו אש^ל. טז (—) בכנפיו לא יבדיל^ל. טט (צח) כל שאר וכל דבש לא תקטירו^ל. ע (קלח) מנחת כהן לא תאכל^ל. עא (קסג) ראשיכם אל תפרעו^ל עב (קטד) ובגדיכם לא תפרומו. עג (קטו) לנפש לא יטמא בעמיו. עד (—) לא יטמא

פירוש הרע"ז הילדסהיימר

7. מהרמב"ם בשורש שמיני ומהרמב"ן בהשגותיו שם נראה שבנוסח ה"ג שהיה לפניו נמנה גם הלאו שבפסוק הקודם לא תצא כצאת העבדים, אולם בכל נוסחי הבה"ג שבידינו לא נמנה. (רנצ"ה הע' 69)
8. בנוסחת כת"י הוואטיקן לא נמנה ובמרבית לא תתן אכלך כהרמב"ם בל"ת רלה. (רנצ"ה הע' 77)
9. בנוסחת הילדסהיימר הגירסא "ובשר בשדה טריפה לא תאכלו" ועפ"י יש ליישב גם לאו דטריפה שהוזכר לקמן (בל"ת צג למנין הראש"ט) (רנצ"ה הע' 81).
10. בנוסחת הילדסהיימר כ"י וואטיקן מובא כלשון הפסוק "כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה לא תעשו". והרמב"ם השמיט לגמרי לאו זה והביא רק את הלאו הבא ומיקרא כ, כג "ולא תלכו בחוקת הגוי". (רנצ"ה הע' 241)

הגהות הרא"ש מרוב

- כז. ע"י פסחים ה: נאמר שאור בגזולין כו'. כת. ע"י לקמן דצרינו אות לב. ל. ע"ל ר"ט ור"י צמילתא צלשה מקומות הזהיר עליהם כו'. לא. ע"י רמז"ן עשה א' צהשגות שפירשה למניעה על קיום הנורות ממילתא מנין שלא יקיים ח"ל לא יהיה לך. לב. כזר נמנה צמייז הרג וע"ל דצרינו אות לב. ע"י לקמן דצרינו שם וצאות לד. לז. מנאה צמייז חנק ע"ל דצרינו שם. לה. ע"ל אות כו. לו. ע"י רמז"ן שורש ח' שצה"ג שלפניו היה כתוב גם לא תלך כנאח העצדים, וע"י צפירושו עה"ת מש"כ צס המחזר צצאור מצוה זו וע"ל אות כה. לו. ע"י צ"מ סג אין לי אלא נשך כספך רצח צאכל כו'. לח. ע"ל דצרינו אות ו. לט. צמילתא לפי שנאמר לא תשא פני דל ולא תהדר פני גדול, חילופיהן מנין ח"ל ודל לא תהדר צרינו ע"ל אות ו. מ. לדעת הרמב"ם ל"ת טו הוא אזהרה למדיח שכזר נמנה צמייז סקילה. מא. ע"ל אות טו. מב. ע"ל דצרינו אות ו. מג. הרמב"ם מנאה צמילתא והשיג על הגאון שחשבה צעולה וע"ל דצרינו אות כג. מד. ע"ל דצרינו אות יב. מה. ע"ש. מו. ע"ל ל"ת פז מה שכתבתי שם וע"ל אות יג.

בעל בעמיו להחלו^מ. עה (—) לא יקרחו קרחה^מ עו (—) ופאת זקנם לא יגלחו. עו (—) לא ישרטו שרמט^מ. עח (עו) לא יחללו שם אלהיהם^ל. עט (קנט) אשה זונה וחללה לא יקחו^ל. פ (קט) גרושה מאישה לא יקחו. פא (קסא) וכהן גדול אלמנה לא יקח. פב (—) [כה"ג] לא יפרע^ל. פג (—) [כה"ג] לא יפרום^ל. פד (קסה) ומן המקדש לא יצא^ל. פה (—) ולא יחלל (שם) [את מקדש] אלהיו^ל. פו (קטב) ולא יחלל זרעו בעמיו. פז (ע) לחם אלהיו לא יגש להקריב. פח (סט) אל הפרכת לא יבוא פט (—) ואל המזבח לא יגש. צ (קלו) בקדשים לא יאכל^ל. צא (קלז) היא בתרומת הקדשים לא תאכל. צב (קנג) ולא יחללו את קדשי בני^י. צג (קפ) נבלה וטרפה לא יאכל^ל. צד (קעב) לא תאכלו ממעלי הגרה וממפריסי הפרסה. צה (קעד) תשקצו מן העוף לא יאכלו. צו (קעג) כל אשר אין לו סנפיר וקשקשת לא תאכלו^ל. צז (—) וכל אשר אין לו ארבע רגלים וארבע כנפים וקרסוליו וכנפיו חופין את רובו לא תאכלו^ל. צח (קעה) שרץ העוף^ל. צט (קעט) שרץ המים^ל. ק (קעו) שרץ ארץ לא תאכלו (לא) [אל] תשקצו את נפשותיכם ולא תטמאו את נפשותיכם^ל. קא (קל) אשר יגע בכל טמא לא יאכל. קב (רי) לא תכלה פאת שדך. קג (ריא) ולקט קצירך לא תלקט. קד (קמד) לא תגנובו. קה (רמח) לא תכחשו. קו (רמט) לא תשקרו איש בעמיתו. קז (סא) לא תשבעו בשמי לשקר. קח (רמז) לא תעשוק. קט (רמה) לא תגזול. קי (רלח) לא תלין פעולת שכיר^ל. קיא (שיז) לא תקלל חרש. קיב (רצט) לא תתן מכשול. קיג (רעג) לא תעשו עול במשפט^ל. קיד (קעז) לא תשא פני דל^ל. קטו (רעה) ולא תהדר פני גדול^ל. קטז (שא) לא תלך רכיל. קיז (רצז) לא תעמוד על דם רעך. קיח (שב) לא תשנא את אחיך בלבבך. קיט (שג) ולא תשא עליו חטא. קכ (שד) לא תקום קכא (שה) ולא תטור בני עמך. קכב (ריז) בהמתך לא

הנהגות הרא"ש פורים

הרמב"ן בשורש ט' ועי' דברי הגאון צה"ל דגים שהוא פי' שם צפי' הגמרא דמכות טו: אכל פוטיתא לוקה ארבע נמלה לוקה חמש זרעה שש כפי' רש"י ממש, וחשיב לאו דאל תשקצו את נפשותיכם בכל השרץ השורץ ולא טמא זה, לשני לאוין לשרץ המים ולשרץ היבשה דעל שניהם לוקה משום אל תשקצו ומשום אל תטמאו ואעפ"כ לא ירבו מנין הלאוין בזה ולא נחשבים רק לאחד בשרץ המים, דכפילות הלאוין אף שלוקה עליהם לא ירבו המספר, והגאון מפרש ג"כ כפירוש הרמב"ם בל"ת קע"ג וקע"ט שחשב לאו דוכל אשר אין לו סנפיר וקשקשת לדגים טמאים, ולאו אל תשקצו לשרץ המים, והם שני מינים, ע"כ חשבו לשני לאוין צמנין, וע"כ חשב בל"ת ז' וכל אשר אין לו סנפיר וקשקשת שהוא ל"ת לדגים טמאים, ואח"כ מנה שרץ העוף, שרץ הארץ, שרץ המים, ולאשר כי שרץ הארץ והעוף מפורשים במקרא ושרץ המים אינו מפורש, ע"כ הביא קרא דאל תשקצו ולא חשבתיו צמנין. וחגבים טמאים אם יספור כדעת הרמב"ם פ"צ ממ"א ה"ה שהוא שרץ העוף לא יכנס ג"כ צמנין, וינרך א"כ למלאות לאו אחר. נטי. וכל שרץ העוף... לא יאכלו (דברים יד, יט). נטי. אל תשקצו... בכל השרץ בזה (ויקרא יא, מג). נטי. ויקרא יא, מא. ס. ע"ל ל"ת רסה. סא. ע"ל אות ו. סב. ע"ל אות ו.

מז. תו"כ ויבמות כז יש צעל שמיטמא יש צעל שאינו מיטמא. מת. תו"כ ומכות כ לפי שגא' ול"ת קרחה בין עיניכם מנין לחייב על הראש כצין עינים ח"ל לא יקרחו בראשם. מט. ע"ש לחייב על כל שריטה ושריפה. נ. ע"ל בדברינו אות לג. נא. והגאון כללם בחד לאו כדרכו עי' סה"מ שורש ט. נב. עי' רמב"ן סוף מ' קס"ד שלא היה בגירסתו שני לאוין אלו, ולפי גירסתו נראה דיסבור דכניסת קרוע בגדים ופרוע ראש באזהרה אפילו להדיוט ועבודה צמיחה צ"ש, וכ"ג באזהרה אקריעה ופרימה אפילו בלא כניסה למקדש וכדעת הרמב"ם. נג. הרמב"ם מנאה בכל הכהנים מקרא דומפתח אהל מועד וע"ש. נד. הרמב"ן בתוספותיו מנאה ועי' דבריו בשורש ה, ועי' בדבריו צפי' התורה. נה. הרמב"ם חישבה אזהרה לאוכל תרומה בטומאת הגוף וכבר נמנה בחייבי מיתה צ"ש, ואולי כוונתו לטמא שאכל תרומה טמאה דאמרין בסנהדרין פ"ג דאינה צמיחה וסבר הגאון דלאו מיהא איכא ואכ"מ להאריך. נו. הרמב"ם ל"ת קנג חישבה אזהרה לטבל וכבר מנאו הגאון בחייבי מיתה צ"ש, ועיין בדברינו אות לג. נז. טרפה כבר מנאה ל"ת מת. נח. עי' רמב"ם פ"צ ממ"א ה"ה וז"ע כי הוא שרץ העוף, וע"ל בדברינו בהערה סוף אות ו. נטי. עי' ע"ו דברי

תרביע כלאים. קכג (רסו) שדך לא תזרע כלאים. קכד (—) ובגד כלאים שעטנו לא יעלה עליך^פ. קכה (קצב) ערלים לא יאכל. קכו (קצה) לא תאכלו על הדם^פ. קכז (לג) לא תנחשו קכח (לב) ולא תעוננו^פ. קכט (מג) לא תקיפו פאת ראשכם. קל (מד) לא תשחית [את] פאת זקנד. קלא (מה) ושרט [לנפש] לא תתנו בבשרכם. קלב (מא) וכתובת קעקע לא תתנו בכם. קלג (—) אל תחלל את בתך להזנותה^פ. קלד (—) ולא תזנה הארץ^פ. קלה (דעא) לא תעשו עול במשפט במדה במשקל ובמשורה. קלו (קא) אותו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד. קלז (סג) ולא תחללו את שם קדשי. קלח (—) עורת או שבור לא תקריבו^פ. קלט (—) ומעוך וכתות ונתוק וכרות לא תקריבו. קמ (שסא) ובארצכם לא תעשו. קמא (צו) ומיד בן נכר לא תקריבו. קמב (צז) כל מום לא יהיה בו. קמג (קפט. קצ. קצא) ולחם וקלי וכרמל לא תאכלו^פ. קמד (רכ) בשביעית שדך לא תזרע. קמה (רכא) וכרמך לא תזמור. קמו (רכב) ספיח קצירך לא תקצור. קמז (רכג) ענבי נזירך לא תבצור. קמח (רכד) ביובל לא תזרעו. קמט (רכה) ולא תקצרו את ספיחיה קנ (רכו) ולא תבצרו את נזיריה. קנא (רנא) לא תונו איש את עמיתו. קנב (רנט) לא תרדה בו בפרך. קנג (רנח) לא ימכרו ממכרת עבד. קנד (רנז) לא תעבד בו עבודת עבד. קנה (יב) אבן משכית לא תתנו בארצכם. קנו (—) לא יבואו לראות כבלע^פ. קנו (רב) נזיר יין ושכר וחומץ יין לא ישתה. קנז (ע"ש) וכל משרת ענבים לא ישתה. קנט (רג רד) לחים ויבשים לא יאכל^פ. קס (רה רז) מחרצנים ועד זג לא יאכל^פ. קסא (רס) תער לא יעבור על ראשו. קסב (רזח) על נפש מת לא יבא. קסג (רז) לאביו ולאמו לאחיו ולאחותו לא יטמא להם. קסד (—) לוי לא יעבוד עוד^פ. קסה (מז) לא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם. קסו (—) ולא יהיה כקרח^פ. קסז (—) לא תחניפו את הארץ^פ. קסח (—) ולא תטמא את הארץ^פ. קסט (רעו) לא תגורו מפני איש. קע (—) פן תשכח את הדברים^פ. קעא (—) פן תשכח את ה'י. קעב (סד) לא תנסו את ה'. קעג (—) לא תחוס עינך עליהם^פ. קעד (כב) לא תחמוד כסף וזהב עליהם. קעה (כה) ולא תביא תועבה. קעו (—) אל תאמר בלבבך בהדוף [בצדקתי הביאני ה']^פ. קעז (—) וערפכם לא תקשו עוד^פ. קעח (סה) לא תעשון כן לה'. קעט (קעב) לא תאכל הנפש עם הבשר. קפ (—)

הגהות הרא"ש פרויב

סג. עי' לקמן דצרינו ל"מ רלד. סד. הרמז"ס חשבה ל"מ קנה לאזהרה לכן סו"מ, והגאון שמנה בן סו"מ צחידי סקילה מנה הללו לשאר דברים הכלולים בו כמצואר צסנהדרין סג. סה. הרמז"ס מנה מנחש ומעונן מקרא ללא ימנא בך, והגאון לא חשבה רק ללא אחד כדרכו ונקיט ליה לקוסם כמצואר לקמן. סו. עי' סה"מ ל"מ שנה, וצדצרי הרמז"ס ורמז"ן שורש ה', וסמ"ג מנאה לאוין פה, ועי' רמז"ן צפי' התורה ע"ש וציצמות לו ועי' נאמר ומלאת הארץ זמה. סו. ג"ל דלאוי דזריקת והקרבנות צע"מ לא חשיב להו הגאון וכלל להו צפרשת מומי צהמה שהוא מנוח על הניצור וחשיב לקרא ללא חקריצו למקדיש צע"מ שהוא מנוח על היחיד, ונקיט ג"כ לקרא למעון וכסום דסכר דמיצעי ל"י לחייב לה דפ"ד דהוה

חסרון מצפנים או מוס שאינו צגלוי, עי' צכורות לט, צ וע"ל אות עו. סח. והגאון מנאס צנאח כדרכו. סט. עי' שורש ג' והרמז"ן מנאה צתוספותיו. ע. והגאון מנאס צחד ללו כדרכו. עא. עי' ספר המצות שורש ג'. והרמז"ן מנאה. עב. מנאה הרמז"ן שלא לחלוק על הכהונה עי' דצרינו שורש מ. עג. צספרי אזהרה לחנפים עי' רמז"ן שורש ה, וחרדים מנאה. עד. עי' רמז"ן שס שמנאה לצפול אזהרה לשפיכות דמים צארץ או להזכיר צית דין על זה. עה. מנאה הרמז"ן צתוספותיו סי' צ. עו. מנאה רמז"ן שס צסימן א. עו. ע"ל אות מד. עז. מנאה הסמ"ק צסימן יד. עט. מנאה הסמ"ק והרמ"מ ורמז"ן שורש ד' פירשה שגלגלו להיות שומעים לצבאים ולא יתקשו עוד.